

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Iurii Cocîrlă,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Iurii Cocîrlă împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea reparării prejudiciului moral

împotriva deciziei din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-124/24
NR. PIGD 2-21006749-01-3ra-01022024)*

Recursul este vădit neîntemeiat. Art. 246 alin. (2) lit. h) din Codul administrativ. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a deciziei contestate.

Au examinat anterior cauza, judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani: V. Ciumac
Curtea de Apel Chișinău : V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca,

23 octombrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului depus de Iurii Cocîrlă

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La data de 15 ianuarie 2021 Iurii Cocîrlă a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind obligarea la repararea prejudiciului moral. Ulterior, la data de 17 februarie 2021 a depus cerere de majorarea cuantumului pretențiilor.

2. În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, prin hotărârea judecătorească irevocabilă din 4 februarie 2020 (dosarul nr. 3-3477/2019) autoritatea judecătorească a dispus anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 91/2016/20961 din 30 martie 2016 privind refuzul stabilirii pensiei de invaliditate, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil în privința lui Iurii Cocîrlă despre stabilirea pensiei de invaliditate începând cu data de 03 martie 2016. Totodată, cererea cu privire la încasarea prejudiciului moral în suma de 1 500 000 de lei, a fost respinsă ca neîntemeiată.

3. Reclamantul a relatat că, prin hotărârea nominalizată s-a constatat irevocabil că toate acțiunile și inacțiunile, precum și actele emise de funcționarii Casei Naționale de Asigurări Sociale în procesul de refuz de a stabili pensia de dizabilitate au fost ilegale. Prin cererea prealabilă din 03 decembrie 2020 a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i repare prejudiciul moral prin plata în favoarea acestuia a sumei de 1 500 000 de lei cauzat urmare a refuzului ilegal al Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i stabili pensia de dizabilitate.

4. A susținut că prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-2729/20 din 14 decembrie 2020, recepționată în data de 20 decembrie 2020, a fost respinsă cererea prealabilă din 03 decembrie 2020. Prin hotărârea judecătorească irevocabilă din 04 februarie 2020 s-a stabilit că actul administrativ individual prin care s-a refuzat stabilirea pensiei de dizabilitate a fost ilegal. Astfel, consideră că Casa Națională de Asigurări Sociale are obligația să repare integral prejudiciul cauzat, inclusiv prejudiciul moral.

5. A mai susținut reclamantul că, din 16 mai 2015 a fost privat de libertate și în custodia instituției penitenciare nr. 13 în calitate de prevenit, fiind incidente și relevante constatările CtEDO, CPT, CAT, Avocatului Poporului din Moldova, Amnesty International Moldova cu privire la condițiile de detenție ce afectează grav drepturile și libertățile fundamentale

ale persoanelor din custodia instituțiilor penitenciare nr. 13 Chișinău și nr. 16 Pruncul.

6. A remarcat că, pensia de dizabilitate reprezintă unica sursă de venit și urma a fi utilizată/direcționată pentru menținerea stării de sănătate afectată de dizabilitate și de condițiile inumane și degradante din instituția penitenciară nr. 13, iar daunele morale au fost amplificate considerabil de inacțiunea și pasivitatea autorităților oficiale moldovenești în privința cererii reclamantului de a fi stabilită pensia de dizabilitate, fiind în custodia instituției penitenciare nr. 13 Chișinău. Lipsa resurselor financiare a constituit un impediment direct pentru a beneficia, printre altele, de serviciile medicale private și consultațiile necesare ale specialiștilor externi, alimentație, medicamente și apă potabilă.

7. A notat reclamantul că abordarea formalistă și pasivitatea Casei Naționale de Asigurări Sociale exprimată prin refuzul ilegal de a-i stabili pensia de dizabilitate, au provocat în mod direct sentimente de suferință, frustrare, umilință, nedreptate, anxietate, frică, stare permanentă de neliniște, demoralizare, stres și incertitudine, dificultăți semnificative în depășirea obstacolelor, cu impact direct și asupra integrității fizice. Refuzul ilegal al Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i stabili pensia de dizabilitate, fiind în custodia Penitenciarului nr. 13, constituie tratament inuman și degradant promovat cu insistență față de el de către Casa Națională de Asistentă Socială pe parcursul unei perioade îndelungate de timp, începând cu luna martie 2016.

8. A menționat reclamantul că, cererea inițială de stabilire a pensiei de dizabilitate a fost refuzată de către Casa Națională de Asigurări Sociale, iar cererea prealabilă în privința deciziei de refuz a fost respinsă. Pe parcursul judecării cauzei în fond Casa Națională de Asigurări Sociale a avut ocazia să recunoască acțiunea sau să încheie o tranzacție de soluționare amiabilă a litigiului, însă a ignorat această opțiune. Ulterior, Casa Națională de Asigurări Sociale a avut ocazia să renunțe la apel, însă a ignorat această opțiune și a formulat apel împotriva hotărârii judecătorești din 04 februarie 2020. Pe parcursul judecării cauzei în ordine de apel Casa Națională de Asigurări Sociale a avut ocazia să recunoască acțiunea sau să încheie o tranzacție de soluționarea amiabilă a litigiului, însă a ignorat această opțiune.

9. A subliniat reclamantul că, din materialele dosarului civil și actele judecătorești rezultă că Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat stabilirea pensiei de dizabilitate, deoarece a avut statutul special în calitate de angajat ofițer de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne. Or, soluția promovată de Casa Națională de Asigurări Sociale reprezintă și un tratament discriminatoriu bazat pe statutul special al angajatului Ministerului Afacerilor Interne, contrar art. 16 din Constituția Republicii Moldova.

10. A invocat reclamantul că în primul rând, Judecătoria Chișinău a reținut în conformitate cu reglementările noi în Codul administrativ repararea prejudiciului cauzat se cere prin cerere prealabilă și se examinează

de autoritatea publică în procedură separată, iar în speță Iurii Cocârlă nu s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cerere privind încasarea prejudiciului moral. De asemenea, a specificat că prin decizia Curții de Apel Chișinău din 08 iulie 2020 s-a reținut că pretenția cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin actul administrativ nu poate fi înaintată direct în instanța de judecată, ci urmează a fi soluționată inițial de către autoritatea publică care a emis actul administrativ. Cererea privind repararea prejudiciului se depune fie concomitent cu cererea prealabilă, fie ulterior anulării actului administrativ de către instanța de judecată sau de către autoritatea publică emitentă, condiție ce nu a fost realizată în speță.

11. Consideră că acțiunea este fundamentată pe alte temeuri, în sensul art. 254 alin. (3) Cod procedură civilă, și anume, caracterului ilegal al acțiunilor/inacțiunilor și actelor emise de către Casa Națională de Asigurări Sociale în procesul refuzului de stabilire a pensiei de dizabilitate a fost constatat prin act judecătoresc irevocabil, cererea prealabilă din 03 decembrie 2020 privind repararea prejudiciului moral a fost respinsă prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-2729/20 din 14 decembrie 2020. Astfel, temeiurile specificate nu au existat la momentul înaintării acțiunii precedente la care se referă Casa Națională de Asigurări Sociale în decizia nr. C-2729/20 din 14 decembrie 2020.

12. La data de 17 februarie 2021 reclamantul Iurii Cocârlă a depus cerere privind majorarea cuantumului pretențiilor, prin care a indicat că este în continuare în custodia instituției penitenciare nr. 13 Chișinău în calitate de prevenit. Prin urmare Casa Națională de Asigurări Sociale nu a considerat important de a se conforma hotărârii judecătorești irevocabile din 4 februarie 2020 privind stabilirea pensiei de dizabilitate, iar în lumina circumstanțelor concrete, standardelor enunțate și descrise în cererea reclamantului cu privire la anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-2729/20 din 14 decembrie 2020 și obligarea pârâtei de a remedia prejudiciul moral prin plata despăgubirilor, pasivitatea și inacțiunea acesteia din urmă de a se conforma hotărârii autorității judecătorești, reprezintă violarea continuu a drepturilor și libertăților fundamentale specificate în cererea indicată.

13. A solicitat reclamantul somarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a executa obligațiile ce-i revin conform hotărârii judecătorești irevocabile din 04 februarie 2020 privind stabilirea pensiei de dizabilitate, anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-2729/20 din 14 decembrie 2020, cu obligarea remedierii prejudiciului moral prin plata despăgubirilor, în mod prioritar și urgent, precum și repararea prejudiciului moral prin plata în favoarea sa a sumei de 2 milioane de lei cauzat urmare a refuzului ilegal al Casei Naționale de Asigurări Sociale de a stabili pensia de dizabilitate și a violărilor continuu a drepturilor și libertăților fundamentale.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

14. Prin hotărârea din 16 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea depusă de Iurii Cocîrlă împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ nr. C-2729/20 din 14 decembrie 2020 privind refuzul examinării cererii și obligarea la repararea prejudiciului moral plin plata sumei de 2 milioane de lei, cauzat prin refuzul ilegal în stabilirea pensiei de dizabilitate și violării continuu a drepturilor și libertăților fundamentale.

15. La data de 01 iulie 2022, Iurii Cocîrlă a declarat apel nemotivat împotriva hotărîrii instanței de fond, iar la data de 05 decembrie 2022, Iurii Cocîrlă a depus apel motivat prin care a solicitat admiterea cererii de apel, casarea hotărîrii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 16 iunie 2022, cu adoptarea unei hotărîri de admitere integrală a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

16. Prin decizia din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Iurii Cocîrlă, casată integral hotărîrea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 16 iunie 2022, și emisă o nouă decizie prin care s-a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ depusă de Iurii Cocîrlă împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind obligarea la repararea prejudiciului moral.

17. În susținerea poziției sale instanța de apel a reținut că, la data de 02 august 2019 Iurii Cocîrlă a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale prin care a solicitat anularea deciziei privind refuzul stabilirii pensiei de invaliditate din 30 martie 2016, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i stabilească și să-i acorde pensia de dizabilitate, inclusiv achitarea pensiei restante, începând cu data de 03 martie 2016 până în prezent, încasarea prejudiciului moral în sumă de 1,5 milioane lei și cheltuielilor de judecată.

18. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 04 februarie 2020, (menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 08 iulie 2020 și încheierea Curții Supreme de Justiție din 04 noiembrie 2020), s-a anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Chișinău, Centru) nr. 91/2016/20961 din 30 martie 2016 privind refuzul stabilirii pensiei de invaliditate reclamantului Iurii Cocîrlă. Totodată, s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil în privința reclamantului Iurii Cocîrlă despre stabilirea pensiei de invaliditate începând cu data de 03 martie 2016. Cererea cu privire la încasarea prejudiciului moral în sumă de 1,5 milioane lei s-a respins ca neîntemeiată.

19. A menționat instanța de apel că, atât prin acțiunea din speță, cât și în acțiunea examinată anterior în pricina de contencios administrativ prin hotărâre devenită irevocabilă, reclamantul solicită achitarea prejudiciului

moral. Astfel, există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept, circumstanță ce exclude examinarea repetată a aceluiași obiect.

20. Drept urmare, în cazul existenței unei hotărâri judecătorești între aceleași părți și asupra aceleiași cerințe formulate de reclamant în partea încasării prejudiciului moral, judecătorul nu se poate expune în mod repetat asupra unor fapte care au fost deja stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă.

EXERCITAREA CĂII DE ATATC ÎN ORINE DE RECURS

21. La 08 decembrie 2023, Iurii Cocîrlă, a depus recurs împotriva deciziei din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei decizii noi, prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată.

22. În motivarea recursului a susținut cele invocate în cererea de chemare în judecată și suplimentar a invocat că, decizia instanței de apel este arbitrară care se bazează pe aprecierea nerezonabilă a probelor.

23. A mai susținut recurentul că admiterea apelului pentru alte motive decât cele prevăzute în cererea de apel înregistrată de Iurii Cocîrlă, așa cum s-a produs în ordinea procedurii de apel, echivalează cu o „substituire a apelantului în drepturile procesuale” în detrimentul acestuia și în consecință, cu un proces inechitabil contrar art.6 CEDO.

24. Recurentul a menționat că aceste circumstanțe denotă, că în speță nu este întrunit temeiul de declarare a acțiunii ca inadmisibilă reglementat de norma art.207 alin.(2) lit. a) Cod administrativ, or, acțiunea anterioară a fost respinsă pe motive procesuale.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

25. Art. 244 alin. (1) Cod administrativ prevede următoarele:

„(1) Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

26. Art. 245 Cod administrativ relevă că:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

27. Art. 245¹ din Codul administrativ prevede că:

(1) Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

28. Art. 246 alin. (1) și (2) Codul administrativ prevede că:

(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. h) că, recursul se declară inadmisibil în special când recursul este vădit neîntemeiat.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

29. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost notificată recurentului la data de 22 ianuarie 2024, prin intermediul poștei terestre, fapt ce se confirmă prin avizul anexat la dosar (f.d.153). Cererea de recurs a fost depusă la data de 09 februarie 2024. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, consideră că recursul este depus cu respectarea prevederilor art. 245 din Codul administrativ.

30. Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

31. În această ordine de idei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

32. Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

33. Instanța de recurs atestă că motivele de casare, invocate în recurs de Iurii Cocîrlă, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

34. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Iurii Cocîrlă, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate în mod corespunzător. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

35. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ.

36. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată.

37. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretării și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretenși argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

38. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

39. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder

împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

40. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

41. Din aceste motive, în conformitate cu art. 230 și art. 246 alin. (2) lit. h) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară ca inadmisibil recursul depus de Iurii Cocîrlă.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc